

6. Колобов А. А. Основы промышленной логистики / А. А. Колобов, И. Н. Омельченко. – М.: МГТУ, 1998. – 116 с.
7. Миротин Л. Б., Ташбаев И. Э. Транспортна логистика: Учеб. пособ. – М.: Брандес, 1996. – 212 с.
8. Современная логистика/ [Джеймс С. Джонсон, Дональд Ф. Вуд, Дангел Л. Вордлоу и др.] ; пер. с англ. – М.: Издательский дом «Вильямс», 2002. – 624 с.
9. Логистика: Учеб. пособ. / Под ред. Б. А. Аникин. – М.: Информ, 1997. – 328 с.
10. Heskett J. L.: Essential to Strategy/Harvard Busin. Rev. – 1997. – November – December.

УПРАВЛІННЯ ЗАПАСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Баранчук В. Г., студент

Науковий керівник: Мохненко А.С., д.е.н., професор

Херсонський державний університет

В умовах ринкової економіки стає актуальним питання організації оперативного контролю та управління запасами матеріальних ресурсів на підприємстві. Величина активів у формі запасів багато в чому залежить від обсягів операційної діяльності підприємства. Управління запасами складне тому, що неправильні рішення про їх розмір негайно призводять до втрат в обсягах виробництва або надлишкових витрат по зберіганню.

Якщо дефіцит продукції загрожує зривом виробничих і маркетингових планів, то внаслідок надмірних запасів зростає потреба в складських площах, у витратах на страхування і виплату податків, обслуговування джерел їх фінансування, до того ж товарно-матеріальні цінності, які зберігаються на складі, можуть втратити частину вартості.

Теоретичну основу дослідження питання управління запасами на підприємстві склали наукові концепції та теоретичні розробки вітчизняних та зарубіжних вчених в області аналізу діяльності підприємств, менеджменту, таких як: Поддєрьогін А.М., Крайник О. П., Клепикова З. В Ліндерс М. Р., Рижиков Ю.І., Дибська В.В., Лахтіонова Л. А., Шеремет А.Д. та інших.

Підприємці, як у торгівлі, так і в промисловості, віддають перевагу створенню запасів, тому що в протилежному випадку

збільшуються витрати обігу, тобто зменшується прибуток. З тих же самих причин замість запасів можна створювати логістичні технології швидкої відповіді, що дозволяють досягати тих же виробничих або торгових результатів. Наприклад, якщо термін оформлення або доставки замовлення для торгової точки скоротити з трьох днів до трьох годин, то на випадок непередбачено великого купівельного попиту буде потрібно набагато менший страховий торговий запас.

Страхові запаси служать свого роду «аварійним» джерелом постачання у тих випадках, коли попит на певний товар або сировину перевищує очікування. На практиці попит на товари вдається точно спрогнозувати надзвичайно рідко. Це ж відноситься і до точності передбачення термінів реалізації замовлень. Звідси і необхідність у створенні страхових товарно-матеріальних запасів.

Можна виділити декілька причин по яким підприємці замовляють більший обсяг товарів, ніж потрібно на даний момент. По-перше, це пов'язано із затримкою одержання замовлених товарів. По-друге, можливість отримати товар в неповному обсязі, що змушує замовників (особливо посередників) зберігати якийсь час ті чи інші товари на складі. По-третє, надання знижок, одержувані замовником при купівлі ним великої партії товарів. По-четверте, транспортні, накладні та ін. витрати залишаються однаковими незалежно від обсягу партії. Наприклад, вартість одного контейнера буде одна і та ж незалежно від того, завантажений повністю контейнер чи ні.

Створення запасів вимагає додаткових фінансових витрат. Тому виникає необхідність у скороченні цих фінансових витрат за допомогою досягнення оптимального балансу між обсягом запасу, з одного боку, а з іншого - фінансовими витратами. Цей баланс досягається вибором оптимального обсягу партій замовлених товарів, або визначенням економічного (оптимального) розміру замовлення - EOQ (economic order quantity), який обчислюється за формулою:

$$EOQ = 2AD/vr$$

де А - витрати на виробництво;

Д - середній рівень попиту;

v - питомі витрати на виробництво;

r - витрати на зберігання.

Управління запасами передбачає організацію контролю за їх фактичним станом. Необхідність організації служби контролю за

станом запасів обумовлена підвищенням витрат у разі виходу фактичного розміру запасу за рамки, передбачені нормами запасу. Контроль за станом запасів і формування замовлення може здійснюватися періодично, по одній з представлених систем:

Система оперативного управління - через певний проміжок часу приймається оперативне рішення: «замовляти» або «не замовляти», якщо замовляти, то яку кількість одиниць товару.

Система рівномірної поставки - через рівні проміжки часу замовляється постійна кількість одиниць товару.

Система поповнення запасу до максимального рівня - через рівні проміжки часу замовляється партія, обсяг якої, тобто число одиниць товару, дорівнює різниці встановленого максимального рівня запасів і фактичного рівня запасів на момент перевірки. Розмір замовлення збільшується на величину запасу, який буде реалізований за період виконання замовлення. На практиці застосовуються різні методи контролю, які можуть здійснюватися безперервно, або через певні періоди.

Отже, до недавнього часу вважалося, що чим більше у підприємства запасів, тим краще. Це справедливо, коли у підприємства існують проблеми з матеріально - технічним постачанням, в умовах, коли необхідно створювати значні страхові запаси. Однак у сучасних умовах набагато менш гостро стоїть проблема дефіциту, підприємства можуть здійснювати найрізноманітніші інвестиції. Власник підприємства змушений створювати запаси, тому що в протилежному разі збільшаться витрати чи зменшиться прибуток. Запаси і фінансові ресурси можуть також розглядатися як взаємозамінні чинники. Звідси випливає, що запаси створюються, коли вони мають більш високу рентабельність порівняно з тими випадками, коли капітал використовується альтернативним способом. Тому, перш ніж інвестувати кошти в матеріальні запаси, керівництву необхідно врахувати, що при цьому підприємство відмовляється від альтернативних варіантів інвестування. Ефективна політика постачання і збуту на основі логістики та маркетингу - потужний важіль розвитку підприємства, оптимізації його структури для вирішення задач із застосуванням логістичних підходів.

Література.

1. Поддєрьогін А. М. Фінансовий менеджмент: підручник / Кер. кол. авт. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. - К.: КНЕУ, 2005. – 535 с.
2. Крайник О.П., Клепикова З.В. Фінансовий менеджмент // навч. посібник. Видання 2-ге. - Львів, Інтеллект - Київ ДАКОР, 2007. - 260 с.
3. Момот Т.В., Безугла В.О., Тараруєв Ю.О., Кадничанський М.В., Чалий І.Г. Фінансовий менеджмент: Навч. посіб. / За ред. Момот Т.В. - К.: Центр учбової літератури, 2011. – 712 с.
4. Шелудько В.М. Фінансовий менеджмент: підручник / В.М. Шелудько ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. - 2-ге вид., стер. - К.: Знання, 2013. - 375 с.